

Edwin van Dijk

Moederbestek.nl en aanbesteden

In een aanbesteding van het Rijksvastgoedbedrijf die plaatsvond op basis van eisen van BouwCirculair te vinden op Moederbestek.nl kwam de voorzieningenrechter er aan te pas om te oordelen of de systematiek juist was toegepast. In deze uitspraak van 8 maart 2022 ging het vooral om de vraag of het is toegestaan met secundaire bouwstoffen in te schrijven.

AUTEUR: EDWIN VAN DIJK

Het onderwerp van de opdracht in deze procedure was 'Geprogrammeerd groot onderhoud' aan asfalt- en elementenverhardingen. Het Rijksvastgoedbedrijf had de wens via een Europese aanbesteding te komen tot een raamovereenkomst voor de duur van maximaal vier jaar. Op de uit te geven opdrachten zouden de Standaard RAW-bepalingen 2020 van toepassing zijn met bestek en productbladen van Moederbestek.nl. Voor deze aanbesteding werd de milieukostenindicator (MKI) een geschikt instrument geacht om de verschillende inschrijvingen met elkaar te vergelijken.

Omdat de werkzaamheden betrekking hebben op groot onderhoud waarbij het in hoofdzaak gaat om het vervangen of herstellen van asfalt- en elementenverhardingen werd in de aanbesteding de nadruk gelegd op de MKI-waarde op het productniveau asfalt. De bedoeling was dat inschrijvers voor de standaard voorgeschreven mengsels (dat waren: AC-base, AC-bind, AC-Surf, SMA-nl) met een zo laag mogelijke MKI zouden inschrijven. Daarbij kregen inschrijvers de mogelijkheid om per genoemd mengsel een mengsel-specifieke MKI aan te bieden.

Afweging milieu-impact

De milieukostenindicator (MKI) is een in euro's uitgedrukte uitkomst van een levenscyclusanalyse (LCA). Een levenscyclusanalyse bepaalt de milieueffecten van een oplossing over verschillende levensfasen, bijvoorbeeld van grondstoffenwinning tot afdanking. De MKI drukt deze milieubelasting uit in één enkele waarde. Dat wil zeggen: met deze indicator worden de verschillende milieu-impacts tegen elkaar afgewogen en vertaald naar één cijfer dat de maatschappelijke kosten voor deze impacts weergeeft (in euro's). Hoe lager de MKI-waarde, hoe lager de milieu-impact.

De winnende inschrijver (KWS) had voor zowel het asfaltmengsel SMA-NL als voor het asfaltmengsel AC-Surf als bouwstof KonwéStone aangeboden. Aangezien KonwéStone gerecyclede (uit asfaltgranulaat teruggewonnen) steenslag is, werden door de winnende inschrijver voor de asfaltmengsels SMA-NL en AC-Surf lage MKI-waarden behaald. Dat zat zo: KonwéStone wordt geproduceerd door bestaand asfalt (asfaltgranulaat) door middel van een speciale machine te trommelen.

Hoe dit in z'n werk gaat lezen we in de uitspraak: "Hierdoor worden de verschillende elementen van asfaltgranulaat gescheiden en herwonnen. Op deze manier wint KWS de oorspronkelijk in het bestaande asfalt toegepaste steenslag voor 99% terug en hoeft zij ten behoeve van haar asfaltmengsel geen steen meer te winnen uit een groeve. Hierdoor kan CO₂-uitstoot worden bespaard die wordt veroorzaakt bij het winnen van steen uit een groeve en het transport daarvan naar de asfaltcentrale. Dit verlaagt de MKI-waarde aanzienlijk."

Bezwaar tegen gerecyclede grondstof

Ondanks deze fraaie procesbeschrijving, maakte de opvolgend inschrijver bezwaar tegen het gebruik van KonwéStone omdat dit een secundaire (gerecyclede) grondstof zou betreffen. Gebruik van een secundaire grondstof zou niet zijn toegestaan op basis van het bestek en de toepasselijke productbladen van Moederbestek.nl. Daarin staat namelijk voor SMA-NL dat in dit product geen asfaltgranulaat is toegestaan en dat zou volgens de opvolgend inschrijver weer betekenen dat bij het mengsel SMA-NL geen (0%) asfaltgranulaat en secundaire toeslagmaterialen gebruikt mogen worden. In het productblad van AC-Surf staat een maximumpercentage van 30% asfaltgranulaat genoemd, wat zou betekenen dat bij AC-Surf maximaal 30% asfaltgranulaat en secundaire toeslagmaterialen gebruikt zouden mogen worden.

Deze bezwaren vinden bij de voorzieningenrechter echter geen gehoor. Die stelt vast dat partijen het erover eens zijn dat KonwéStone een secundair toeslagmateriaal is als bedoeld in deze productbladen. Ook asfaltgranulaat is een secundaire bouwstof en voor de toepassing daarvan gelden volgens de Voorzieningenrechter inderdaad bepaalde vereisten: bij SMA-NL mag geen en bij AC-Surf mag maximaal 30% asfaltgranulaat worden gebruikt.

Echter, verder noemen de productbladen geen beperkingen, wat volgens de Voorzieningenrechter betekent dat juist wel andere secundaire bouwstoffen – zoals bijvoorbeeld KonwéStone – gebruikt mogen worden. Uit de bewoordingen van Moederbestek.nl blijkt dus volgens de rechter niet dat in het geheel niet met secundaire bouwstoffen mag worden gewerkt maar alleen dat er niet met asfaltgranulaat mag worden gewerkt (SMA-NL) danwel tot een maximum van 30% (AC-Surf). Het gunningsvoornemen aan KWS blijft dus in stand.

Betekenis duurzaamheid en circulair bouwen

Opvallend en misschien nog wel het meest interessant aan deze uitspraak is dat de Voorzieningenrechter betekenis hecht aan het feit dat het Rijksvastgoedbedrijf duurzaamheid en circulair bouwen hoog op haar agenda heeft staan. Het ligt dan voor de hand "dat gelet op de bewoordingen van de toepasselijke productbladen op moederblad.nl bezien in samenhang met de doelstelling van de opdrachtgever in deze aanbesteding" het voor een behoorlijk geïnformeerde en normaal oplettende inschrijver duidelijk moet zijn geweest dat de percentages van 0% en 30% circulariteit voor SMA-NL en AC-Surf niet voor andere circulaire producten golden en dat KWS door in te schrijven met KonwéStone niet heeft gehandeld in strijd met de voorschriften. De eisen die Moederbestek.nl biedt, moeten dus gelezen worden in het licht van duurzaamheid en circulair bouwen. Kijken en denken dus in mogelijkheden, niet in beperkingen.

“ De rechter hecht betekenis aan het feit dat bij het Rijksvastgoedbedrijf duurzaamheid en circulair bouwen hoog op de agenda staan

mr. E.W.J. van Dijk.
Advocaat bij Construct Advocaten
www.constructadvocaten.nl
e.dijk@constructadvocaten.nl
(06) 22449612